

Вид Вулетић Вукасовић

ЦАР
ДУШАН
У
ДУБРОВНИКУ

ЈАСЕН

Вид Вулетић Вукасовић
ЦАР ДУШАН У ДУБРОВНИКУ

Вид Вулетић Вукасовић

ЦАР ДУШАН У ДУБРОВНИКУ

Приредио
Здравко Крстановић

ЈАСЕН
Београд, 2012

I

У сутон ће, о Малој Госпи, године 1349, три одлична коњаника банути преко Босанке, те ће на Плоче, испред Дубровника. Ватре горе на Табору и у хану, гдје је доста Требињана, Захумљана и осталијех трговаца. Ту ти је све коњ до коња, каонути што је стигло у град неколико каравана и распртило се меда, воска, чапре¹, вуне и другога еспапа, а натовариће прекоморске рибе. То ти је баш пазар! Све је мирно на Табору, а опет обилазе из даљег *согаји*², сулицама³ о рамену по гдјекоји здур⁴ и кацаморат⁵. Остали су грађани у граду, а мост је зарана подигнут те није лако преко посата приступити под град јер ти је стража до страже на градскијем зидинама, а најжешћа поврх врата на Плочама, над Дрварицом и на кули Св. Николе. Све је лук до лука и брадва до брадве, часници су закукуљени ту на тетику, а први се гласе фратри бјелаши, каонути што је њихов манастир најбоља тврђа и поуздана обрана града Дубровника. Звона на звонику зазвонила: разлијегају се дивно као оргуље, а иза тога заори се двадесет стражарница, једно иза другога: „Варда“

¹ чапра – кожа

² содат – војник

³ сулица – хладно оружје у виду танке мотке или копља, са оштрим гвозденим шиљком

⁴ здур – пандур

⁵ кацаморат (итал.) – санитарски асистент у доба куге

– „Свети Власи!“ У то приближе се она три коњаника на мост, а пратиције им, пјешаци и коњици, око тридесет их на броју, обрну на Табор, а да ноће у хану. Први оскочи с дивна зеленка осредњи човјек. На глави му кукуљица, вас је у црну, коса му ошишана, брада кратка, а брци прицимљени. Он ће поуздано кликнути:– Свети Стјепан!

А са зидина се огласи часник опрезно:

– Домања!

Витез прихвати:

– Бобалић... живио Свети Власи!

Уто се помоле двије интјернице¹, зазвекешу вериге и мост се спусти, а врата се напола ошкрину. Тад уљезу сва три коњаника у град, мимо сулице, водајући за узду сваки свога коња. Два су часника, два властелина, добро познала каноника Бобалића, првога дјака (канћелара) бана босанскога Стјепана Котроманића. Значајно су га погледали, али ни мукает, каонути што је пред палицом Св. Власи и родбинско чувство нијемо. Климе Држић и Влаћо Бобалић видјели и не видјели свога рођака каноника Домању; али, дакако, одмах је Мало вијеће дознало да су поклисари босански уљегли у град. Кад су били мимо Николину цркву, каноник се, као нехоте, закашље и шапатом рече банову војводи Григорију Гојславићу, који је први пут видио град Дубровник:

– И овако се пред рођацима чува златна слобода града Дубровника!

То изусту и поклони се цркви. Други ће војвода, Страхиња Вучинић:

¹ интјернице – фењери

– Јуначка су прса вјернијех грађана права обра-
на града Дубровника, па гдје је оваке самозатаје,
ту није потребе ни овијех високијех кула и зиди-
на! – и упре прстом у *кашићу*. А Григорије:

– И слијепи послух законима домовине ство-
рио је ова чудеса у твому родному граду!

На то му одврне каноник, некијем поносом,
као да прориче:

– И само уз пријатељство роднога ми града
може се господин бан ослободити од тешке на-
пасти *великоја цара и самогришца Србљем, Грком
и Бујаром!*

Даље није хтио јер га је било страх да га чује и
црна земља, а у његовој окретној бесједи баш је
онда био спас Котромановићеве поносне банови-
не. Каноник је био бану десна рука, а она су два
добра сина свете Босанске цркве дошла да само
повладе¹ што би опрезно брже урадио окретни
банов дјак Домања. Ту ти није било устезања, јер
је бан, у страху, дан по дан чекао свога рођака
цара Душана Силног под тврди Бобовац, а да би
му отео лијепу кћерку Елизабету за свога јединца,
краља Уроша, а уз кћерку и Захумље за прђију...
Питање је било шкакљиво, а само се могла у ово
уплести мудрост града Дубровника који је са сви-
јем свијетом пријатељевао, а опета знао да врши
своју и да буде посредником и прваком у разми-
рицама између словинске господе.

Каноник ће одвести два своја друга у племе-
нити Бобалићев дом код Николине цркве и уго-
стиће их кнежевски, како се то баш пристоји го-
споди босанској.

---

¹ повладе – потврде

II

У Матка је Маринова Минчетића на Пустјерни сјетно и невесело. У двору се све шапатам говори и чељад су у великој кошњи¹, а особито лијепа Славе. Као да чекају некога из далека. У ручање доба, ето ти поспјешно мештра Јакоба, лијечника, и Марина *чиружика*². Одијело им је од баршуна, стиснуто и добро запето око живота, а гаће кратке, на виле, до кољена. Назули свијетле цревљице³, а на њима сребрни запон⁴. На глави им округла капа од баршуна, кратка им просиједа коса, а у лицу су тмасти. Говоре тихо и по бесједи су прекоморци, из ближње Талије – Падуанци. Забринути су, па им се на лицу позна да је неко племенита рода јако болестан. Славе ошкрине врата богате клијети и уведе их пред позлаћену постељу, око које су свилене копрене, а сунчани зрак мучно допире до болесника.

Лијечник ће ступити први – и загледаће се у младића жуте косе, те ће се наслонити на постељу и помњиво ослушнути како дише, па у себи: „Вене!“⁵. Позваће *чиружика*, опрезно ће открити болесника и привиће му рану на вितिјем ребрима. Уто болесник превратио очима, погледао око себе и дубоко уздахнуо, баш као да се пробудио иза дубока сна. Ево ти младе владике, Славе, понудила му некакво пиће у сребрној купи, а мла-

¹ кошња – забринутост

² *чиружик* – ранар

³ цревљице – ципелице

⁴ запон – копча

⁵ *bene* (итал.) – добро

дић се усиловао да је сам прихвати, али му мештар Јакоб то не дао, него га подухитио испод пазуха лијевом, а десном му понудио пиће. Кад је попио, опет ће, али гласније: „Vene! Fuori di pericolo!¹ Хоће се само мира и почивања! Стисне га лагано за десницу, поклони се – као нехотице – и опет спусти копрену, те рече лагано госпару Матку и госпођи Деши:

– Кнез ће дуго спавати, не ваља да га се до вечера буди. Боље му је, огњица је попустила! Некако удари задовољно дланом о длан, па рече:

– Vene, benissimo!

И чиружик се лукаво осмјехне, али ни у нос, јер се овдје прва броји мештра Јакоба. Најзадовољнија је била Славе. Онако, са стране, добро је погледала у оне лукаве обријане образе, крију ли икакву тајну, па их проматрала низ стубе и још на улици, а кад видјела да се не шапћу, одахнула је слободније и учинило јој се као да јој се свалило големо бремене с груди. Уистину, била је завољела онога племенитога јунака и срце јој трпјело ради његовога драгоцјенога живота. Ето се сад разведрила, причињало јој се да се пробудила иза слатка санка и уживала је као да јој се нешто лијепо сњело. Она била у тој сањарији зачарана, а у то ударила халка на вратима и ето ти неочекиванијех гости, каноника Домање, а с њиме она два војводе. Госпар им Матко пође на сусрет, па се до три пута пољуби с рођаком каноником, а господи Бошњацима стисне јуначку десницу.

Упитали се за здравље а одмах прихватио Бобалић:

---

¹ Vene! Fuori di pericolo! (итал.) – Добро! Ван опасности је!

– А како је банов сестрић Божиша Николић? Хоће ли пребољети љуте ране?

А госпар Матко:

– Донијели га из Жупе рањена, једва је духопирио, па га ето привријежио у своју кућу, каонути милога сина врлога ми пријатеља кнеза Николе. Сад му је боље и ране ће пребољети.

Страхиња Вучинић:

– Поздрав ти од нашега господина бана и лијепа захвала да си му у невољи прихватио сестрића; он ти је харан на тој братској љубави.

Матко:

– Што сам урадио, то је мало за личне и добре пријатеље, јер нас права љубав здружује за живота. Ми смо у роду с босанском и српском господом, крв нам иста тече у јуначкијем мишицама!

А војвода ће Григорије о другому:

– Господину се бану хоће мира с царем Душаном, па ће онда бити добра у земљи; бива свој свога на јаму води, а у јаму не баца. Ето нам је земља опустошена од овога братскога покоља, и рата, а да би с часа, не би жалио, но с пусте женидбе: цар хоће Елизабету за Уроша, а бан је обећа Лоишу Угричићу, па ето се земља ископала и бан бјежи главом без обзира.

А на то Матко:

– У овој је распри и Дубровник тешко претрпио, села су око града поробљена и поплављена, а тому је свему крива банова тврдоглавост: кога је молити, тога није срчити, јер је цар на добре добар као добар дан, а особито воли наш Дубровник и на срцу су му светиње нашега града. Ми

хоћемо мира пошто-пото, јер нам је у овој нашој свађи све смалаксало, а истом су, ето, овога мјесеца први каравани сишли на Табор; нама се хоће промета и трговине. Хтио би баш увести у напаст и Републику Св. Власи, али слободно неће, јер је наше велико пријатељство с Немањића домом, а опета и бану желимо добро, и он нам је род, па ваља да је обзирнији у свему и свачему!

На то се Домања нешто замислио, није ни бесједе рекао, јер није знао што би казао госпару Матку. Био је, ето, увјерен да је оно мишљење госпара у Дубровнику, па закључи овако у себи: „*Vox populi, vox Dei*“.¹

Страхиња рече поштено:

– У злато ти се оковала, тај нам је братски рат дозлогрдио, па се упропастила домаћа властела...

Матко прихвати:

– Да, војска је допрла до нашијех зидина, а у Жупи је погинуло до петсто јунака, између тијех, два војводе и десет племића. Богу хвала да смо избавили јадника Божишу! Наши лијечници не могу ни одољети, а ето смо добавили и два нова из Падове, мештра Јакоба и чиружика Марина, а све су нас бриге задесиле ради туђијех задјевича. Прошлијех година куга, а сад рат, али ће Свети Власи знати вршити своју на вријеме и како треба!

Бошњаци га слободно нијесу добро разумјели, али га је разумио син Светога Власи, каноник Домања, те га је на лисичју погледао до три пута и извалио ове чудновате латинске бесједе:

---

¹ *Vox populi, vox Dei* (лат.). – Глас народа, глас Божији.

– Mors tua, vita mea¹! – па, као да му је нешто ново презламенито пало на ум, загледао се пут притворене клијети, а тамо сједила Славе и била тако срећна и блажена. Домања се лукаво насмијешо и овако ће, а да га нико не чује: „Овај је час мој господар бан придобио велику битку и поразио силнога цара, али ће се Свети Власи на ме срчити докле буде камена на камену у граду Дубровнику. Благо теби, горди Лоишу, свети је Марко пред тобом потамнио, а цар ће сам знати казати колико зна скромни дјак бана босанскога. Пакљени му је смијешак летио преко усница и није имао даље у оному двору мира; испод њега је горио позлаћени сто као жива ватра. Брже устане и поздрави госпара Матка:

– Посли су тешки, бриге су жестоке, па се не могу ни у рођаковој кући згријати, али ће бити и боље. Молим те, уз то, поздрави ми срдечно моју добру куму и малу Славу, за коју ја мислим – и мислићу.

Није могао даље, него ће низ стубе, а неће да чека ни она два врла Бошњака који ће још једном Матку прикричити² банову препоруку.

III

На ријеци Буну, у Захумљу, разапет је чадор до чадора. Ту је силна војска у Бишцу и наоколо. Огњи пламте на далеко, а особито на главици по-

---

¹ Mors tua, vita mea! – Твоја смрт, мој живот!

² прикричити – оштро рећи да се нешто учини или изврши, наредити

врх Бишца. Разлијеже се војничка дрека с брда на долину, уз вику, чили коњи њиште, а војнички рогови, с краја на крај огромне војске, ударају заповиједи из главнога логора, с оне главице до Бишца. У цик зоре војска је на ногама, као да ће на далеко. Испред свиленога чадора неколико је војвода, те чекају одлучну заповијед. Цар је Душан рано устао, јер су у чадору, пред Богородичином иконом, ужежене воштанице и мирљух се тамјана диже небу под облаке. Пречасни отац Јанићије окадио је свети отар¹, онда цара, госпођу царицу и младога краља Уроша. Сва су тројица у богољубној молитви пред светијем дверима. Иза тихе молитве, Јанићије пружи животворни крст на цјеливање владару, мајци и сину, поклони се и оде, а то је обиљежје да се с Богом започео дан. Цар је повисока стаса, дуге смеђе косе, кратке, округле браде, озбиљна и блага лица. Само мало говори, а више гледа и мисли. Не сједи у златному столу, но стоји, а код њега је, с десне, царица Јелена, а с лијеве Урош. Свакако је свечан час, јер цар није у панцијер-кошуљи и под калпаком, него је обукао дугу гримизну хаљину, по њој бијели љиљани, а преко себе праметнуо зелени петрахил с орловима. На глави му је округла златајли-капа, а око капе су навезена три бијела љиљана. Пред цара ступи умиљато катунар ви-таонички и косорички Лазар Гребљановић, деспот Угљеша Мрњавчевић и брат му Вукашин, чеоник у војсци царевој. Сва су три војводе под оклопом, на глави им позлаћена кацига, а о бе-

¹ отар – олтар

дри мач леденик. Кад их цар сагледао, овако проговори истиха:

– Добро ми дошли, моји вијерни јунаци, ево ми се готово сва Босна подложила, и племени-та господа са свијех страна хрле, а да ми предају куле и градове, само се бан тврдоглаво склонио у тврди Бобовац, са својом кћерком и госпођом баницом, па смо га посједали три мјесеца с големом војском, али није војске да узме онај град на тимору. У граду је, уз бана, и каноник Домања Бобалић. Он лукаво свјетује свога господара којему ће царству привољети, па је у то име обећао своју кћерку краљу Лоишу, који је обрекао јаку помоћ и добру војску свому тасту. Био је у Дубровнику Бобалић, како то добро знам по уходама, а у Млетке је спремио по силно оружје банова војводу Григорија Гојславића и на нас се спрема силна војска, ал' су куле и градови у нашијем рукама. Ви сте ми били вјерни, па, ето, војводи Лазаре, теби добре војске да управљаш освојеном Босном, деспот ће Угљеша засјести у Хљевну, да ти буде вазда у помоћи, а Вукашин нека крене, у име наше, у мили нам Дубровник, да види колико су ми вјерна она мудра господа. Њихово ми је пријатељство на срцу!

Први се Вукашин поклони и пољуби цару скута и петрахил, па по реду војвода Лазар и деспот. Овако рече Угљеша:

– Свијетла круно, око Неретве има утврђенијех градова, ал' и с оне стране немамо страха од Млечића, а Угричићи неће преко равнога Хљевна у Босну поносну. Само, царе, остаје ти нетакнут

алем-камен у сињему мору, бијели град Дубровник; њега нам треба освојити, оно ти је други стони град, ваља да у Дубровнику ове године презими српска добитница војска!

На то се осмјехну цар и овако ће прама војводи Лазару:

– Ми смо освојили срце дубровачко, а друго нам и не треба, па је боље да се они мудри трговци владају по себи, тако ће нам управо ваљати, баш кад буде мучније згоде.

Гребљановић се поклони до црне земље и каже свому цару:

– Хвала ти, господару, твоја воља осваја земље и градове, а златна ти бесједа сваког добра човјека!

Ово Вукашину није било мило, у лицу је поблиједио и погледао на страну, да би се отео оку свога господара, али нико није смио порећи што је казао силни цар Душан.

Војводе се удаље и сваки навијести подвојводама на коју ће страну добра српска војска. И брже окрочио коња витеза те погледао низ продоље како јуначки ступа чета за четом, а брзи коњици лете као јато соколова. Још цар једном погледа пут сјевера, онда крене низ мутну Неретву, са својијем двором и одабраном војском, преко кршнога Захумља, а то је његова жеља, то је мироз лијепе Бошњанке Елизабете Котроманића.

IV

На Пустјерни је боље војводи Богиши, лијепо се подигао и огледа своје свијетло оружје. Госпо-

Биографија и библиографија

Педагог, фолклориста и књижевник Вид Вулетић Вукасовић рођен је 16. XII 1853. у Брсечинама код Дубровника. Из угледне је српске породице из Граца, у столачком срезу, у Херцеговини, одакле му се отац доселио у Брсечине.

Основно образовање стекао је у Трстеном, учећи код свештеника и књижевника Петра Франасовића. Потом је, 1866, постао питомац у дубровачком сјеменишту, а 1874. матурирао је на вишој гимназији. Похађао је учитељску школу у Арбанасима код Задра и 1876. постао је учитељ народне и грађанске школе у Дубровнику. Од 1878. до 1897. учитељ је грађанске школе у мјесту Корчули, затим је постављен за наставника дубровачке Дјевојачке школе (женска учитељска школа), у којој је дуго служио и дочекао пензију.

Од 1880. изучава народни живот и обичаје, античке археолошке споменике на острву Корчули и средњовјековне епиграфске споменике у Босни и Херцеговини. Открио је чувени грчки натпис из IV вијека у Лумбарди на Корчули, тзв. Лумбардску псефизму.

Научне и књижевне прилоге објављивао је у *Народном листу*, *Словинцу*, *Српском маџазину*, *Јавору*, *Дубровнику*, *Босанској вили*, *Лейојису Мајици* српске, *Бриљану*, *Хрвајској просвјети*, *Стираринару*, *Сјоменику Српске краљевске академије*, *Срђу*, *Карацићу* и другдје.

Вукасовић је изузетно заслужан за ширење сазнања о нашој традиционалној култури, уче-

ствовао је на свјетском конгресу фолклориста у Чикагу 1893. На пленарној сједници говорио је о посмртним обичајима јужних Словена, посебно Срба, а на тематским сједницама о српским народним пјесмама и о орнаментима на народним везовима. Спречен болешћу, није био присутан на Конгресу фолклориста одржаном 1900. г у Паризу, али је том скупу приложио четири своја рада, Из етномузикологије, О народној применијеној умјетности, О посмртним обичајима и О народним вјеровањима. Био је члан Педагошког књижевног збора и Антрополошког друштва у Загребу, Царско-краљевског централног одбора за одржавање споменика у Бечу, Српског археолошког друштва у Београду, потпредсједник Међународног удружења фолклориста у Чикагу и, од 5. II 1907, дописни члан Српске краљевске академије.

У књижевности се први пут јавио 1875. у задарском *Народном листу*, пјесмом *Херцејовачки јади*; наставио је елегичном лириком, приповједном прозом и књижевно-историјским радовима. Објавио је и неколико расправа о историјским везама Дубровника са српским земљама.

Посједовао је богату библиотеку и збирку старина. Дионисије Миковић забиљежио је: *Када сам му 13. априла 1892. год. у кућу ушао, мени се чинило да сам ушао у какав музеј! Он о свакој ствари и пријовиједа као да из књије чини. Међу старицама држи наше српске јавор-тусле.*

Умро је 10. VII 1933. у Дубровнику.

* * *

Мрзи брајше!, Задар, 1878; Чакавске сѣаринске ѿјесме на часѣ свейцем и свейицама Божјим, Задар, 1880; Обичаји на осѣрву Корчули, Дубровник, 1881; Мудри Тосо, Дубровник, 1883; Ђуро харамбаша или Конавоски усѣанак, Дубровник, 1884; Вјенчић из живоѣа свейоѣа Ализа Гонзаѣе, Загреб, 1891; Срѣски народни везови, Београд, 1891; *Altbosnische und verwandte Denkmäler*, Wien, 1894; Како су ѿосѣале мрцине у Конавлима, Мостар, 1896; Басне ѣућинке, Дубровник, 1897; Биљешке о кулѣури јужнијех Славена, особийѣо Србаља, Дубровник, 1897; *Première traces d'observations préhistoriques chez les Slaves meridionaux aux 17 et 18 siècles*, Paris, 1900; Тереза Базилића, Дубровник, 1900; Срѣски народни везови (у Конавлима и Книнској крајини), Београд, 1906; Причек Цара Душана у Дубровнику ѿод. 1349, Дубровник, 1901; Усѣомене из наше ѿрошлосѣи, Дубровник, 1905; Бадњи дан у Руће Бошковића, Дубровник, 1911; Цар Душан у Дубровнику (издање дубровачке Матице српске), Дубровник, 1912; Народна ѣрадиција о свейој ѿричесѣи ѿод обе ѿриликe код Јужних Славена, Задар, 1913; Прилози о Свейѣом Влаху (316–1916), Дубровник, 1916; Приѣовијейке и ѿриче, Дубровник, 1920; Последњи хајдуци у Лици и у друѣим неким нашим крајевима, Београд, 1923; Цар Душан у Дубровнику (фототипско издање, Београд 2010).

Литература

- Аноним: *В. В. Вукасовић // Бранково коло*, Сремски Карловци, 1900, б, 1643–1644.
- Аноним [А.]: *Вид Вулејић-Вукасовић // Годишњак Српске краљевске академије*, Београд, 1907, књ. XX, 318–325.
- Аноним [А.]: *Цар Душан у Дубровнику // Савременик*, Загреб, 1913, бр. 8, 380–381.
- Аноним: *Некролої // Народна старина*, Загреб, 1933, 32: 12, 289–293.
- Богдан Гавриловић: *Некролої // Годишњак Српске краљевске академије*, Београд, 1934, год. 42, 160–161.
- Михаило Ј. Динић: *Некролої // Јуџословенски историјски часопис*, Београд, 1935, бр. 1, 273–274.
- Тихомир Р. Ђорђевић: *Вид Вулејић-Вукасовић // Караџић*, Алексинац, 1900, II, 11–12, 199–202.
- Тихомир Р. Ђорђевић: *Некролої // Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор*, Београд, 1933, бр. 13, 242–243.
- Средрица Кнежевић: *Вулејић-Вукасовић, Вид // Енциклопедија Јуџославије*, 8, Загреб, 1971, 558.
- Дионисије Миковић: *Вид Вулејић-Вукасовић, српски књижевник // Босанска вила*, Сарајево, 1897, бр. 3, 33–35.
- Коста Милутиновић: *Вукасовић-Вулејић, Вид // Јуџословенски књижевни лексикон*, Нови Сад, 1984, 894–895.
- Радован Мићић: *Вулејић Вукасовић, Вид // Српски биографски речник II*, Нови Сад, 2006, 506.
- Ф. Радић: *Примедбе на „Белешке о некојим старинама у ираду Корчули“ // Старинар*, Београд, 1889, бр. 6, 8–27 и 53–59.
- Јован С. Радојчић: *Биографије / Срди зајадно од Дунава и Дрине*, I, Нови Сад, 2009, 702.
- Урош Џонић: *Вулејић-Вукасовић, Вид // Народна енциклопедија српско-хрватско-словеначка*, књ. 1 (ред. Станоје Станојевић), Загреб, б. г, 435.

Идеализовано путовање кроз Средњи вијек

Долазак цара Душана у Дубровник, „овај радосни моменат из наше историје“, како је записао Симо Матавуљ, инспирисао је Вида Вулетића Вукасовића да сачини кратки роман-мозаик у коме нас води кроз XIV стољеће, настојећи да дочара оно-времени живот и да, истодобно, изнесе идеје о јединству српског народа које се биле актуелне у његовом времену.

Писац на сугестиван начин, језиком са јаким елементима фолклора, слика сјај феудалног двора, живот католичког и православног свештенства, као и дубровачку свакодневицу, властелинске куће, крчму, бродоградилиште, пучке свечаности. Потанко описује црквене церемонијале и богату одјећу господе. Цар Душан један је од ликова у овом роману, а ту су и бан Стјепан и баница Елизабета, заљубљена у цара Душана, подмукли каноник Домања, сплеткарош који иде од двора до двора, чедна дјевојка Славе, која ће постати жена Душановог сина Уроша, властелин Матко, монахиња Урсула, луда Гојина која прориче судбину и други.

Монахиња Урсула говори о слави и пропадању Дубровника, као и о српској обнови коју ће град дочекати. Пјевају се пјесме о српству и истиче парола *Сама слоја Србина сјасава*. Све ово припада времену у коме је роман писан и не би се могло смјестити у Средњи вијек. Вукасовић нам нуди идеализовану слику историје из време-

на када се, да тако кажемо, у Дубровнику, на Цетињу, у Београду и Новом Саду мислило једном главом.

Историја је ишла својим страшним путем о коме генијални Лујо Војновић, у предговору сабраних дјела свога брата Ива, каже: *Наједном ираснуше сарајевски мейци; све хидре, сва јамад, све што је иузало и сакривало се у задији и рујма нашеја града, ја и осталих далмајинских градова, све то искочи из дубина као даждевњаци за велике олује. Овим хидрама и овој јамади, нажалост, још се ирај није изјудио!* Ове ријечи Луја Војновића су из 1939. године, а данас бисмо могли рећи: хидре и гамад запосјели су Дубровник и друге српске земље и градове.

Напомена

Ово издање *Цара Душана у Дубровнику* истовјетно је с првим, које је објављено 1912. године, само што је правопис осавремењен и уклоњено је неколико штампарских грешака. Објашњења мање познатих ријечи и израза, укључујући и она која је писац дао у заградама, налазе се у фуснотама.

На корицама ове књиге слика је знаменитог српског сликара, Дубровчанина Марка Мурата, о којој је Симо Матавуљ записао: „Кад је слика била изложена овде, у дворници палилулске основне школе, један прост човек, гостионичар, пошто се сит нагледао, постави ово веома карактеристично питање: *Боже мој, шћиа цар мисли?*“

Приређивач

Библиотека

Знакови

Вид Вулетић Вукасовић
ЦАР ДУШАН У ДУБРОВНИКУ

Издавач

НК Јасен,

Дечанска 12/II, Београд

www.ikjasen.com

jasenbook@gmail.com

Тел. 011 32 86 339

За издавача

Војо Станишић

Коректура

Соња Крстановић

Корице

Мирко Тољић

Припрема за штампу

Иван Јовановић

Штампа

Дијамантпринт, Београд

Тираж

1000

© НК Јасен ДОО

CIP - Каталогизација у публикацији

Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-31

ВУЛЕТИЋ-Вукасовић, Вид, 1853-1933

Цар Душан у Дубровнику / Вид Вулетић Вукасовић;

приредио Здравко Крстановић. – Београд : Јасен, 2012

(Београд : Дијамант принт). – 119 стр. ; 20 см.

– (Библиотека Знакови / [Јасен, Београд])

Тираж 1.000. – Напомене уз текст. – Биографија и

библиографија: стр. 113-115.

ISBN 978-86-85337-96-3

а) Душан, српски цар (1308-1355) – У литератури

COBISS.SR-ID 193859596

JACEH

www.ikjasen.com

ISBN 978-86-85337-96-3

9 788685 337963 >